

Çığdan Korunma Yolları

Çığ Nedir?

Çığ, genellikle bitki örtüsünden yoksun engebeli, dağlık ve eğimli arazilerde, vadi yamaçlarında tabakalar halinde birikmiş olan kar kütlesinin iç ve/veya dış kuvvetlerin etkisi ile başlayan bir ilk hareket sonucu, yamaçtan aşağıya doğru hızla kayması olarak tanımlanır.

Kar tabakalarının birbirlerinden farklı özellikleri olacağından; çığ, bazen bir tabaka üzerinde kayan diğer bir tabakanın veya tabakaların zemin üzerinde topluca kaymaları sonucunda oluşur.

Türkiye’de 1000-1200 m yükseklikteki kesimler ve yukarı yerlerin kış mevsiminde aldığı yağışın önemli

miktarı kar şeklindedir. Bu gibi yüksek dağlık alanlarda, ortama özgü bir hava tipi oluşur; kışın sıcaklıklar nadiren donma noktasının üstüne çıkar.

Dağlar, kalın kar örtüsüne sahip olduğu kadar çok fazla miktarda da rüzgâr alan yerlerdir. Dağlar büyük hava kütlelerinin hareketlerine engel teşkil etmelerinden dolayı, güçlü rüzgârların kendi üzerlerinde ve çevresinde oluşmasına neden olurlar. Bu rüzgârlar, yüzeydeki karı alıp taşır, çevresinde döndürüp yamaçlara ve diğer topografik oluşumlar üzerine depolayarak, saçaklar ve kar kümelerini oluştururlar.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Eğimli bir yamaç üzerinde bulunan bir kar örtüsü, yerçekiminin de yardımı ile yüksek olan gözenekliliği ve başkalaşım sonucu sürekli akma hareketi yapar. Bu akma hızı, karın yoğunluğunun derinlere doğru artması nedeni ile yüzeyden örtünün derinlerine doğru azalır.

Kayma ise, kar örtüsünde oluşan diğer bir deformasyon bileşenidir. Kar örtüsünün bir buz tabakası veya zemin üzerinde kayması ile oluşur. Bu terimin genel kullanımı, zemin üzerinde bükülmeye sonuçlanan kaymalar içindir. Kayma hızı, zemindeki ve zemine yakın kar tabakasındaki su miktarı ile yakından ilişkilidir.

Meteorolojik Faktörlerin Rolü

Meteorolojik faktörler, uygun topografik ve arazi koşullarında çığ oluşumuna zemin hazırlar. Genel olarak,

- Yağış (kar, yağmur, yağış şiddeti),
- Rüzgâr (hız, yön, yüksek irtifa rüzgârları, yerel rüzgâr durumu),
- Sıcaklık (mevcut sıcaklık koşulları),

- Atmosfer basıncı ve bulutluluk (kar yüzeyinin hızlı soğuması açısından) çığ oluşumuna etki eden önemli meteorolojik faktörlerdir.

Bu meteorolojik faktörler;

- Şiddetli tipi sonrası 36 saatten uzun süren ılık bir havanın esmesi,
- Kar örtüsü üzerine yağmurun yağması,
- Bir defada 25 cm den fazla yeni kar tabakasının oluşması,
- İlık bir günün ardından ani sıcaklık düşüşünün meydana gelmesi,
- Rüzgârın 24 saatten uzun bir süre 7 m/sn den daha hızlı esmesi durumlarında,

çığ oluşumu için daha elverişli ortamı oluştururlar.

Diğer taraftan, uzun süreli kar yağışlarından sonraki ilk güneşli gün, eğer kar yüzeyi donmuş ise, açık ve bulutsuz bir geceden sonraki ilk gün çığ oluşumuna oldukça uygundur.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Çığdan Korunma

Çığ genellikle çok hızlı gelişir ve hareket eder. Bu nedenle, çığ oluşması fark edildikten sonra mümkün olduğunca hızlı ve soğukkanlı olunmalıdır. Çığın başlangıç anından sonra, bina içinde değil dışarıda bulunuyorsanız;

- Çığ başladığında, çığ büyüklüğüne, hızına, patikanın genişliğine, etrafta bulunan araçlara ve var olan daha güvenli yerlere bağlı olarak, o alandan çok hızlı bir şekilde ayrılmaya karar verin.
- Çığın daha yavaş ve yüksekliğinin az olduğu kenar kısımlarına ulaşmaya çalışın.
- Bağırarak veya başka ses kaynaklarını kullanarak, diğer insanları uyarın.
- Eğer çığa yakalanmanız kesin ise veya o anda kayak

yapıyorsanız, kayak batonlarınızı ve kayakları çıkarıp atın, sabit bir ağaç, kaya veya başka bir cisme tutunmaya çalışın.

- Kırılmış ağaç ve kaya parçalarından uzak kalmaya veya korunmaya çalışın.
- Yerden de destek alarak yüzme hareketi yaparak akan karın üstünde kalmaya çalışın.
- Ağzınızı sıkıca kapatın, mümkünse kafanız karın altında kaldığı anda uzun süre nefesinizi tutun.
- Önerilen başka bir yöntem de akış sırasında oturma pozisyonu almaktır. Bu yöntemde bacaklar ve kollar birbirlerine yapıştırılır. Çığ durmadan kısa süre önce, bacaklar ile yeri sertçe iterek kalkmaya çalışılır.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Çiğ durmadan önce mutlaka bir elinizi ağız ve burnu kapatacak şekilde yüzünüzde, diğer elinizi de başınızın üzerinde (yüze doğru uzatarak) tutun ve kar altında kaldığınız zaman boyunca hayati önem taşıyacak olan nefes boşluğunu genişletin. Bu arada başınızı sağa sola doğru çevirerek boşluğu büyütebilirsiniz.
- Hava kesesi, çok küçük olsa bile ağız ve burnun kar ile dolmaması demektir. Kesenin varlığı, kazazedenin her zaman kurtulma şansının olduğunu ümit etmesini sağlar.
- Karda ses iletimi az olmasına rağmen, yüze yakın olduğunuzu hissediyorsanız bağırarak faydalı olur.
- Bazı olaylar ve araştırmalar göstermiştir ki, sırt çantası taşıyan insanların çığın topuğu civarında yüze kalma şansları, taşımayanlardan daha fazladır.
- Ülkemizde hemen her yıl çığ olayları meydana gelmekte, can ve mal kayıplarının yanı sıra, yolların kapanmasına, enerji ve iletişim hatlarının ve doğal ekosistemlerin zarar görmesine yol açmaktadır.

